

Drugsgebruik van een kind raakt alle leden van het gezin. In de INFO-serie 'Diepe sporen' deze keer aandacht voor de ervaringen van kinderen met verslaafde ouders én een verslaafde zuster of broer. Isa's ouders zijn probleemdrinkers; haar oudere broer begon al op jonge leeftijd met blowen. Hij raakte in een spiraal van verslaving en schulden. Isa geloofde lange tijd dat ze haar broer kon redden. Mede dankzij de LSOVD steekt ze daar nu geen energie meer in en is er ruimte voor zichzelf en haar eigen gezin. Uw aandacht voor Isa, dochter en zus ván.

Tekst, vormgeving en fotografie: Rogier de Jong

Isa, dochter en zus ván:

'Driekwart van mijn ouderlijk gezin is verslaafd'

Isa is een jonge vrouw van begin dertig. Met haar man en twee zoontjes van 2 en 5 jaar woont ze in een grensgemeente ergens in Nederland. Haar huis in een vooroorlogse buurt ligt tegenover een muziekkapel en is kindvriendelijk ingericht. Kenmerkend voor de positieve wending die Isa's leven op dit moment neemt. Een welkome

ommekeer na een donkere periode die in het teken stond van een loyaliteitsconflict ten opzichte van haar ouders en de problemen rond een drugsverslaafde broer.

Openingstijden

Isa zal het in het interview een paar keer herhalen: "Vijfzeventig procent van mijn ouder-

Lijk gezin is verslaafd. Het resterende kwart was ik. Isa tegen de rest van de wereld."

Ze geeft aan dat ze enorm aan zichzelf twijfelde. Haar ouders zijn gezellige, Bourgondische mensen, voor wie ze nog steeds warmte voelt. Levensgenieters die vinden dat een glaasje wijn op zijn tijd geen kwaad kan. Maar dat 'glaasje' wijn wordt in

de praktijk vaak een 'flesje', als het al bij één flesje blijft. De eerste fles wordt 's ochtends om elf uur ontkurkt. "Toch zagen mijn ouders het nooit als een probleem," vertelt Isa. "En dat is nog steeds zo. Ze hebben nog altijd het idee dat ze 'gewoon drinken'." Niettemin is haar vader vanaf vier uur 's middags niet meer aanspreekbaar, en begint haar moeder vanaf vijf uur te drinken, wanneer Isa's vader doodmoe naar bed gaat. In feite heeft Isa's ouderlijk huis daarmee openingstijden waaraan men zich van lieverlee leert te houden: "Tot een uur of drie, vier kun je goed thuis zijn. Daarna is het tijd om te vertrekken."

Bourgondische gezelligheid

Isa vertelt dat haar vader geregeld een kwade dronk heeft en dat dat tot veel geruzie thuis leidt. Doordat haar beide ouders bovendien overdag werken, kwam er van opvoeden niet veel terecht. "We hadden iemand in huis die het huishouden deed, kookte en voor ons zorgde." Mede door de chique buitenkant – "Mijn ouders hebben een prachtig huis en zien er goedgekleed uit" – merkte de buitenwereld weinig van de situatie bij Isa thuis. "We waren gezellig Bourgondisch. Alles mocht en kon. Er werd absoluut niet raar naar ons gekeken." Isa zelf merkte er als kind des te meer van. Ondanks alle Bourgondische gezelligheid en de warmte die ze voor haar ouders voelt, had ze een eenzame jeugd. Ze kan zich nog heel goed herinneren dat ze in haar eentje spelletjes deed. "Ik zette bijzettafeltjes om mij heen, zodat ik met mijzelf kon monopolieën. Zo was ik niemand tot last. Ik probeerde de volmaakte dochter te zijn. Mijn ouders hadden het al moeilijk genoeg met elkaar en met mijn broer, vond ik."

Broer

En zo valt het woord 'broer'. Isa omschrijft haar broer als een zorgenkindje. Van jongs af aan had hij altijd problemen. "Of het ging op school niet goed, óf hij kwam in aanraking met justitie, óf zijn rijbewijs werd ingenomen. Er was altijd wel iets." Bovendien werd hij door haar ouders gekleineerd: hij was het zwarte schaap van de familie. Isa werd aan hem ten voorbeeld gesteld. "Ik deed het perfect op

school. Ik wist immers dat ik geen problemen moest veroorzaken."

Vanaf zijn zestiende begonnen de problemen met Isa's broer serieuzer te worden. "Ik was een jaar of twaalf, dertien toen ik begon door te krijgen dat er iets niet klopte. Mijn broer ging met foute vrienden om en was steeds vaker aangeschoten. Hij had waarschijnlijk geleerd dat je met alcohol je gevoel kon verdoven. De stap naar het volgende middel is dan niet groot."

Kapspiegel

Isa tilde niet zo zwaar aan het drank- en druggebruik van haar broer. Maar ze was – zo zegt ze, terugkijkend – ook erg naïef. "Ik was een meisje uit een grensgemeente dat de grens nog nooit

ISA: 'DANKZIJ DE LSOVD-GESPREKSGROEP VOOR BROERS EN ZUSSEN BEN IK NIET MEER ZO BOOS'

was overgestoken. Op een keer kwam ik op bezoek bij mijn ouders. Mijn broer was er ook. Er zat allemaal wit poeder onder zijn neus. Hij heeft een oliebol gegeten, dacht ik, of een bescheutje met suiker. Een andere keer was ik een weekend alleen thuis met mijn broer, mijn ouders waren naar hun stacaravan aan de kust. Ik kwam terug van een verjaardag en mijn broer had blijkbaar vrienden gehad, want het was rommelig thuis. Mijn kapspiegel lag op de keukentafel. "Wat doet mijn spiegel hier?" vroeg ik verbaasd. Mijn broer – nooit om een praatje verlegen – had zijn antwoord meteen klaar: "Er zat iets in iemands oog." Pas later drong het tot me door

wat er werkelijk aan de hand was. En toen was ik er meteen ook zo boos over, dat ik alles wat er daarna met hem gebeurde, onmiddellijk aan mijn ouders doorbrieftte. Je kunt je voorstellen dat hij me dat niet in dank afnam."

Loyaliteit

Isa's ouders wisten niet goed wat ze met het nieuws over het druggebruik van hun zoon aan moesten. Ze wilden alleen maar ontkennen. "Ze wilden alleen maar ontkennen. "Als ze hem ermee confronteerden, wist hij er zo'n draai aan te geven, dat de verdenking meteen van de baan was." Soms lukte het Isa haar ouders wél kwaad te maken over hun zoon. "Omdat mijn broer een keer met drank op achter het stuur was gepakt, mocht hij van mijn ouders niet rijden. In een kistje op zolder vond ik een autosleutel die hij had laten bijmaken. Ik vertelde mijn ontdekking meteen aan mijn ouders, die toen behoorlijk boos werden op mijn broer. Maar dat waren uitzonderingen. Over het algemeen vergoelijken mijn ouders het druggebruik van mijn broer. Hij heeft in een afkickkliniek gezeten en daarmee is zijn druggebruik volgens hen van de baan. Drinken wordt zelfs door hen toegestaan, zoals blijkt uit hun volgende uitspraak: 'We hebben afgesproken dat je broer met de kerstdagen een glaasje wijn met ons meedrinkt'." Volgens Isa konden ze ook moeilijk anders: "Ze dronken zelf ook." Isa benadrukt dat ze ondanks het alcoholgebruik van haar ouders ook kan genieten van de mooie momenten met hen. Dat levert haar een loyaliteitsconflict op dat ze herkent bij haar lotgenoten. Ze heeft het contact met haar ouderlijk huis niet verbroken, hoeveel teleurstellingen ze soms ook te verwerken krijgt.

Rondgezworven

Isa vertelt dat er veel momenten in haar leven zijn geweest waarop ze dacht: Nú gaat het beter met mijn broer! Nú gaat hij veranderen! Zo'n moment brak aan toen hij naar Haarlem verhuisde om daar een opleiding te volgen. Zelfs toen hij met die opleiding stopte en een baan vond, dacht ze nog dat alles ten goede zou keren. Maar in Haarlem ging het helemaal mis. "We werden gebeld door een collega: 'Is jouw broer soms bij jullie? Hij

is al een tijdje niet komen opdagen'." Later bleek dat haar broer een paar dagen had rondgezworven, hij wist zelf niet meer waar. Uiteindelijk is hij naar huis teruggegaan en dicht in de buurt van mijn vader en moeder gaan wonen. Hij ging iedere dag bij hen eten, mijn moeder deed zijn was en zijn huis werd schoongehouden. Hij werd helemaal in de watten gegend."

Escalatie

In 2008 liep de situatie rond Isa's broer totaal uit de hand. "Ik was net in de kraamweken van m'n jongste", vertelt Isa, "toen er werd ingebroken in het huis van mijn broer. Waardevolle spullen – waaronder een duur schilderij dat hij van mijn ouders had gekregen – waren verdwenen. Volgens mijn broer hadden schuldeisers uit het drugscircuit zijn huis leeggehaald. Hij vond zelf ook dat dit de spuigaten uitliep en dat het tijd werd dat hij zich liet opnemen in een ontwenningssklinik. Ik dacht op dat moment nog: Oké, dit is een keerpunt, we gaan ervoor met z'n allen. Ik zette m'n beste beentje voor: belde hem vaak en ging ook geregeld met m'n man en kinderen naar hem toe. Oppervlakkig leek het toen even heel goed te gaan met hem. Al hing hij nog steeds mooie verhalen op en praatte hij weinig over hoe hij zich voelde. Zo zei hij dat alle andere junks daar dachten dat hij advocaat was. Mijn broer ziet er altijd keurig netjes verzorgd uit. Mijn ouders zorgen ervoor dat hij erbij loopt als een heertje. Na drie maanden mocht hij weg uit de afkickklinik."

Driedubbele inbraak

Isa's broer ging om bij te komen een weekend naar de stacaraan van hun ouders, die een weekendje weg waren. Datzelfde weekend werd er ook in hún huis ingebroken. "De ramen stonden open", herinnert Isa zich, "de gordijnen wapperden naar buiten." Het was een snelle kraak: de tv's en de computer waren weg. Bovendien bleek er tot overmaat van ramp in het huis van Isa's broer óók opnieuw te zijn ingebroken, en de nacht daarna was het weer raak in het ouderlijk huis. Isa: "De politie betrapte bij die laatste inbraak de daders op heterdaad, maar die zagen kans om te ont-

komen. Door hun overhaaste vlucht hadden ze niets kunnen meenemen." Isa's ouders – terug van hun weekendje – geloofden niet dat drugdealers aan wie hun zoon geld schuldig was, verantwoordelijk waren voor de inbraak. Ondanks het feit dat dergelijke types weleens bij hen aan de deur waren geweest. Kort daarop werden de daders gepakt. Tijdens de rechtszitting bleek dat Isa's broer zelf opdracht had gegeven om zijn eigen huis en dat van zijn ouders leeg te halen. Isa: "Hij had zelfs instructies gegeven: 'De sieraden moet je laten liggen, want die zijn van mijn oma geweest'." Bovendien bekende hij dat hij niet naar de klinik was gegaan om af te kicken: hij was op de vlucht geweest voor zijn schuldeisers. Isa: "Ik voelde me ontzettend bedrogen."

Crisis

Isa kreeg de terugslag van dit alles met volle kracht te verwerken. Ze kwam in een emotionele crisis terecht. "Ik wilde het allemaal zó goed doen. Maar het lukte me niet om het onder controle te houden. Ik vond het allemaal zó oneerlijk!" Ze stortte in, wist niet meer hoe ze haar twee kinderen op deze wereld moest laten opgroeien. De crisis ging gepaard met fysieke klachten: "Ik stond letterlijk stijf van de angst. Ik dacht bij iedere klant in de supermarkt: Jij bent een drugdealer. Ik vertrouwde helemaal niemand meer en wilde nog maar één ding: emigreren." Veel steun kreeg Isa van haar man en schoonouders, bij wie ze kon uithuilen en haar verhaal vertellen, elke keer weer. Ze geeft met nadruk aan dat ze die steun als bijzonder waardevol heeft ervaren. Dat geldt ook voor de slachtofferhulp waarmee ze in contact werd gebracht. "Ik heb een heel goed gesprek gehad met die mevrouw. Vertelde haar over mijn angsten en klachten. Uiteindelijk liet ze me een foldertje van de LSOVD zien. 'Ik denk dat dat iets voor jou is, want die hebben een speciale club voor broers en zussen. Bel ze maar eens.' En dat heb ik gedaan," aldus Isa.

LSOVD

Het was of er een wereld voor Isa openging. "Vanaf de eerste tel dat ik Wendy Lampe (van het toenmalige steunpunt broers en

zussen, red.) aan de telefoon had, dacht ik: Jij snapt mij. Jij weet waarover ik praat. Ik ben niet gek, het ligt niet aan mij! Dat gaf zó'n bevrijding!" Wendy bracht Isa in contact met een LSOVD-gespreksgroep voor zussen en broers. "De groep komt één keer per maand bij elkaar. Iedereen heeft z'n eigen verhaal, maar de achterliggende gevoelens zijn heel herkenbaar. Je deelt echt je lot met elkaar." Isa's gespreksgroep wordt begeleid door twee deskundige gespreksleiders. "Tini Ouwendijk en Ria Walrave stimuleren ons steeds om door te denken en erover te praten." Isa geeft aan dat ze dankzij de broers- en zussengespreksgroep veel heeft geleerd over het gedrag van verslaafden en hoe zij de spin in het web van hun ouderlijk gezin vormen. "Ik heb er meer begrip voor gekregen. Daardoor is ook mijn boosheid minder geworden, en dat is geweldig." Isa heeft ook een broers- en zussenweekend bezocht op de Veluwe. Met één lotgenote heeft ze sinds dat weekend extra contact. Al met al is de LSOVD zo belangrijk geweest voor haar proces, dat ze na dit weekend besloten heeft een actieve rol in die organisatie te spelen.

'Hopla, niet mijn probleem!'

Hoe gaat het nu met Isa? "Goed, maar met ups en downs," lacht ze. "Ik heb het gevoel dat mijn dalletjes het afgelopen halfjaar minder diep zijn geworden. Op het moment dat ik een teleurstelling te verwerken krijg – mijn man is onlangs geïntimideerd door een drugdealer – ben ik eventjes down, maar dat duurt niet lang: al vrij snel ben ik weer up." Het allerbelangrijkste is misschien wel dat Isa niet langer aan zichzelf twijfelt. Ze weet nu dat vijftientig procent van haar ouderlijk gezin – zichzelf dus – niet gek is. Ze wéét dat ze niet verantwoordelijk is voor het gedrag van haar ouders en broer. Kortom, ze leert de ellende thuis los te laten en te genieten van de mooie momenten die ze met haar ouders óók heeft. Ondanks de teleurstellingen en de tweestrijd die dat oplevert (en die ze bij veel van haar lotgenoten herkent). Kortom, het is niet langer Isa tegen de rest van de wereld. Ze klapt luid in haar handen: "Hopla, dit is niet mijn probleem!" <